СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.
РІК L. Ч. 172. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 15. серпня 1942. No. 172. Jersey City, N. J., Saturday, August 15, 1942. VOL. L.
ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА НА СОЛОМОНСЬКИХ ОСТРОВАХ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД

ГОЛОВНА КВАТИРА ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ В АВСТРАЛІЇ. — Ударні відділи американської маринарки посуваються стало вперед і висаджують японців з їх оборонних позицій. Японці далі ставлять завзятий опір, але той опір слабне. Американці підсунулись під саму пристань Тулягу, що є одною з найкращих пристаней в Полудневім Пацифіку, а водночас оною з головних японських баз. Вкупі з тим американські кораблі і літаки обстрілюють з моря і з повітря японські позиції. Австралійські джерела подають, що американці вже взяли приступом великий летунський майдан біля Туляги. В деяких випадках боротьба з японцями йде на багнети.

„ХЕРУВИМСЬКА ПІСНЯ" ПРОФ. УГЛИЦЬКОГО ЧЕРЕЗ РАДІО

Нешенел Бродкестінг Ко. запросила проф. Павла Углицького на кілька програм до виведення церковно-словянської релігійної музики. Це входить в цикль програм релігійного характеру, що їх дає Нешенел Бродкестінг кожної неділі в годині 4:30 пополудні з стації WEAF. В програмі беруть участь симфонічна орхестра Тосканінія під управою д-ра Ф. Блака і американський хор з визначних співаків. Це є свого роду культурна маніфестація того, як в демократичній країні можуть мирно зживатись люди ріжних національних походжень, як і ріжних вірувань і думок. В неділю, 2. серпня, відіграно на тій програмі твір Чайковського на піяно, а перекомпонований проф. Углицьким на мішаний хор у супроводі симфонічної орхестри. Проф. Углицький додав текст і хор співав церковно-словянською мовою. В програму, що буде виконана в неділю, дня 16. серпня, буде включена „Херувимська Пісня", написана проф. Углицьким ще в 1917. році, що її вперше виконано в Харкові, а потім в Америці, між іншим і під управою самого проф. Углицького на концерті в Вілов Ґров Парку в Філядельфії в 1930. році. Тепер проф. Углицький перебрив її на хор у супроводі симфонічної орхестри.

ЧУТКА ПРО „ПОЛЬСЬКОГО КВІЗЛІНҐА".

Рознеслись вісти, що дійшли до Америки, що націстівська влада в Польщі знайшла вже угодовця і готує його на „польського Квізлінґа". Має ним бути — Рида Смігли.

КОБИ ХОЧ РОЗУМ МАЛИ І НЕ НАГАДУВАЛИ

„Нови Сьвят" з 11. серпня радіє, що з Львова не можна зробити „українського міста". Каже, що поляки були в ньому на першому, жиди на другому місці, а українці на третьому. Тільки тепер хочеться те змінити, бо от прилучено до Львова підміські громади, щоб таким чином „штучно" збільшити у Львові процент українців. Та, пише „Нови Сьвят", це ніщо не помагає, бо „Львів є і буде польським містом і незвичайно по польськи відчуваючим".

Як відомо, в цілому світі діється таке, що прилучують підміські громади, а вони, як от наприклад в Ню Йорку, бувають і далеко віддалені від осередку. Є це звичайне явище. Та інакше в польських „демократів". Вони не добачували ніякого насильства в тому, як в польській державі насильно і дійсно штучно збільшували польський процент, коли долучували до львівського воєвідства польські громади малощо не спід самого Кракова. Але зате болить їх, коли злучують з Львовом підміські громади, бо в тих громадах, як і в цілому краю, переважає — українське населення.

Українська Церква під Німцями -- в Нужді

Польська преса згадує за статтю о. Корнійчука п. н. „Трагедія української церкви", яка мала появитись в берлінськім місячнику. З цеї статті виходилоб, що серед православного духовенства на східних землях існує спір між автокефальними і тими, що є за залежність православної церкви від Москви. На чолі першого руху має стояти архієпископ Полікарп, а другого — архієпископ Олексій. Німецька влада, кажеться далі, толерує теж і другий напрямок, щоб таким чином ослабити православну церкву і мати „причину", щоб не давати їй користати з церковних дібр, а тільки вдержуватись з добровільних жертв вірних. Через те, як виходить з згаданої статті, православне духовенство — це громада безправних жебраків. Та такими, як слушно завважують в Америці, є й інше духовенство, а то й всі ті люди, що опинились під націстівською окупацією.

Американські Летуни Збомбардували Три Кружляки „Осі"

КАЇРО (Єгипет). — Ескадра американських летунів бомбардувала Пільос, італійську морську базу в Греції, при чому завдала тяжкі бомбові удари трьом кружлякам. Усіх кружляків у пристані було чотири. Летуни бачили вибухи, вогонь і те, як вода заливала кораблі. Хоч цю пристань бомбардували Обєднані Держави вже кілька разів, але доперва тепер осягнено успіхи.

РОЗБИТТЯ СЕРЕД МОСКАЛІВ В НІМЕЧЧИНІ

Російська іміграція в Німеччині, а теж і в краях, що є під німецькою окупацією, переживає тепер нові переміни. Частина завелася на німцях і не вірить, щоб вже відіграла якусь поважнішу ролю. А теж є знеохочена поведенням німців з населенням занятих ними країв, що були під Советами. Та російські фашисти, обєднані біля „Нового Слова", далі держать з німцями, доражуючи російській іміграції, як передають американсько-польські газети, вилікуватись з „демократизму" і „масонства" та не дуже рахувати на відбудову незалежної Росії, бо „навіть поділ батьківщини сусідами матиме добрі наслідки, бо російський нарід вилікується тоді радикально з комуністичної хвороби".

17,000 СИМПАТИКІВ НАЦІСТІВ.

Стільки має мати на лісті Комітет Даєса. Усі ті прізвища хоче Даєс передати през. Рузвелтови враз з повідомленням, що Берлін назначив головою пятикольонників Бальтера Каппе, за яким тепер пошукує Еф Бі Ай.

НА КАВКАЗІ ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ СОВЕТІВ ГРІЗНЕ.

Советський комунікат подає, що німці вже є віддалені від Ґрозного, нафтового осередка, всього 150 миль. І посуваються вперед, хоч на інших відтінках є в дефензиві.

РУЗВЕЛТ „ГЕНІЙ" І „ЛЮДИНА ПРИЗНАЧЕННЯ"

Таке сказав ґенеральний прокуратор Джан Ж. Бенет на конвенції ветеранів стейту Ню Йорк, заповівши, що през. Рузвелт поведе Америку до перемоги і добуття свободи для усіх народів світу. Замітне тут те, що Бенет кандидує на губернатора нюйорського стейту, а през. Рузвелт є прихильником сенатора Міда як кандидата.

ПОМЕР СЛАВНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ МАЛЯР З УКРАЇНСЬКОГО РОДУ.

ОНА доносить, що в Кракові помер славний польський маляр, Войтіх Коссак, років 83. Свого часу був надворним малярем німецького цісаря Вильгельма, з яким розійшовся підчас першої світової війни. Був і в Злучених Державах, де малював портрети визначних американців. Між іншим залишив образи з польсько-большевицької війни в 1920. році, а навіть готовив панораму п. н. „Битва під Гороховом". Войтіх Коссак уродився в Парижі, а був сином Юлія Коссака (1824—99), що був з українського роду Коссаків. Теж був польським малярем, але багато малював на українські теми. Відомі є його подільські і київські образки, а найбільше його образ, що представляє зустріч Богдана Хмельницького з Тугай-Беєм.

ВСТУПИВ ДО АРМІЇ.

І. Ґорецький, бувший посол до албертійської леґіслятури, учитель, а останніми роками інспектор публичних шкіл, вступив, як подають українські ґазети в Канаді, до Королівської Канадійської Повітряної Служби в ранзі офіцера-пільота.

РОЗУМНА РОЗВЯЗКА В СПРАВІ ГИМНІВ — В ДІЙСНІЙ ДЕМОКРАТІЇ.

Канадійський премієр Мекензі Кінг заявив у парляменті, що й в часі війни можна в Канаді вважати за рівні обидва державні гимни: „Ґад сейв ди Кінг" і „О Канада", як це ввійшло в звичай.

НЕ ТРЕБА ВІРИТИ!

На те звертають увагу офіційно з Англії у звязку з німецькою пропагандою, що подає, що в битві на Середземному морі, що ще ведеться, ушкоджено американський літаконосець „Весп", а також британський, та знищено 18 кораблів, що входили в конвой Обєднаних Держав.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ТРЕБА НАМ ВАШИХ ДІТЕЙ!

Коли радіємо, що дійшли до цього, що вже маємо понад 40 тисяч членів в У. Н. Союзі, то заразом і думаємо про те, який це був би великий удар для цілої нашої збірности в Америці, якби ми з цеї висоти впали. Бо яке булоб на це виправдання? Таж тепер ми вже грамотні й освідомлені. Тепер ми вже всі замериканізовані теж і в тому напрямі, що розуміємо велику вагу таких організацій як У. Н. Союз. І як добрі американці не повинні в цьому воєнному і критичному часі давати американському організаційному життю занепадати, особливо таким братнім організаціям як У. Н. Союз, що збирають нарід докупи і заставляють його до ощадности і праці для ріжних вищих цілей. З цього виходить, що ми маємо тепер не тільки радіти з цього, що вже осягнено, але теж дбати і про дальший розвій У. Н. Союзу.

В звіті за липень, що виказує 40,064 членів в У. Н. Союзі, є одна рубрика, яка мусить бути „справлена", себто, якої число мусить піднестись вгору. Отже звіт виказує, що маємо в молодечім департаменті У. Н. Союзу — **9,799 дітей.** А, як знаємо, тому два місяці подібний звіт виказував, що маємо в У. Н. Союзі понад 10,000 дітей! Мусимо одначе зазначити, що це число не зменшилось через якесь недбальство, через суспензи членів чи там подібне. Число змаліло тому, бо хоч прибували нові члени, то багато дітей перейшло до старших і тільки через те впали ми з 10-тисячної висоти. Та якіб причини не виправдували цього зменшення, ми не можемо допускати до того, щоб мати в У. Н. Союзі менше ніж десять тисяч дітей. Це число мусить збільшатись, а ніяк не може зменшатись!

Отсе і є те прохання У. Н. Союзу до членства і цілого нашого громадянства. Не думаймо, що це „мала" справа, з якою У. Н. Союз до нас звертається, а памятаймо, що через легковаження ось таких „дрібних" справ ми не одно змарнували. Та в У. Н. Союзі ми нічого не марнуємо, але й цього замало, бо ми мусимо виказувати ще й постійні прибутки. Ось і тому треба нам більше дітей.

Ще памятаймо і на те, що коли ми вміємо навіть у таких часах як теперішні зберігати американсько-український доробок і ще його збільшати, то тим даємо доказ, що ми є солідні й здисципліновані громадяни, а таких тепер держава найбільше цінить. Як вдержимось в У. Н. Союзі на певній висоті, то це може придатись пізніше ще й для інших справ, що нам дорогі, як от для допомоги організовання помочі українським людям в Европі. Та в першу чергу організуймо себе і скріпляймо свої сили, додаючи У. Н. Союзови щораз більшої молодої крови.

Перші Роковини Атлантійського Чартеру

Рік тому, 14-го серпня, президент Рузвелт і премієр Чорчил підписали так званий Атлантійський Чартер. Цей важний документ обіймає вісім точок, які в головному зясовують чотири головні цілі Америки і Британської Імперії в теперішній війні. Вони такі:

1. Всі держави мусять відказатись від насильства, агресії і бажання збільшити свою територію.

2. Самоозначення народів щодо їх власної форми правління.

3. Рівний доступ всім народам до природних багатств; повна господарська співпраця і свобода мореплавства.

Кілька місяців пізніше, 2-го січня 1942, двадцять шість Обєднаних Держав спільною деклярацією приняли цілі й ідеї Атлантійського Чартеру, залишаючи повну змогу приняти його також й іншим державам, які „помагають або будуть помагати і матеріяльно підтримувати змагання до перемоги над гітлеризмом". Ще дві держави, Мексико й Филипини, поклали свої підписи під цією деклярацією 14-го липня 1942.

Злучені Держави й Велика Британія підписали 23-го лютого умову про взаїмну допомогу, якою підтвердили поміж Англії на підставі закона про „ленд-ліз" та її зобовязання давати Америці таку допомогу, на яку її стати. Хоч ще завчасу передбачувати чи накреслювати точні й подрібні умови, то всетаки в згаданому договорі вже намічено деякі основні принципи, які мають і надалі остати в силі; до них належить втримування таких економічних зносин, які є корисні для обидвох сторін і поправа господарських відносин у цілому світі. До тих принципів належить постанова про співділання Злучених Держав і Великої Британії, а також всіх інших держав, що подібно думають, ось у яких справах: збільшення продукції через відповідні внутрішньодержавні і міжнародні заходи; зайняття робітників; обмін і вживання товарів; виключення всіх видів нерівного трактовання у міжнародній торговлі; зниження митних оплат і інших торговельних перешкод.

Цей англьо-американський договір став зразком для пізніших подібних умов, які заключено: 2-го червня між Америкою і Хіною; 11-го червня між Америкою і СССР; а на протязі двох перших тижнів липня між Злученими Державами і сімома урядами на вигнанні (Польща, Чехословаччина, Бельгія, Греція, Голяндія, Норвегія і Югославія). Ті всі договори особливо підкреслюють, що повоєнне замирення мусить бути таке, щоб „сприяло взаїмно корисним господарським зносинам".

У своєму звіті конґресови про програму „ленд-ліз" президент Рузвелт 15-го червня зазначив, що „тепер, обєднаним виступом, ми можемо зберегти свободу і привернути нашим народам мир. Пізніше, обєднаною акцією, ми зможемо дати зміст перемозі, ізза якої ми обєднались. Те, що ми розуміємо під назвою „Обєднані Держави" не загине на побоєвищах цієї страшної війни. Воно остане і буде основою трівкого світового порозуміння, яке необхідне для того, щоб людство могло вдержати мир і свободу".

Атлантійський Чартер обіймає весь світ. Він відноситься до Індії, Хіни, СССР, Бурми, Африки, Европи і до всіх країв Америки. Він дістав своє імя від того, що його підписано на Атлантійськім океані і воно не означає, як дехто думає, що він відноситься тільки до країв над тим океаном.

Обєднані Держави мусять остати обєднані. Інакше не здійснимо ідеалів, за які боремось. Держави Осі основують свою стратегію на кличі „Діли і Пануй". Кличем Обєднаних Держав мусить бути „Єднайся і Переможи". Тому то треба раз-у-раз повторяти, що єдність необхідна для перемоги. І обєднаними мусимо остати, щоб виграти мир!

Ніодна держава сама не може заґарантувати принципів і користей, накреслених в Атлантійському Чартері. Разом Обєднані Держави можуть заґарантувати здобутки перемоги для всіх країв і всіх народів.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.